

בניד, נגד, וגם אנלי

בכל מקום בעולם, המיבחן האמיתי לגבי ההשתייכות לקואליציה ולאופוזיציה הוא — ההצבעה על התקציב. אין מיבחן יותר מובהק. מי שמצביע בעד תקציב הממשלה, נמצא בקואליציה; ואין זה חשוב אם יש לו כסא בממשלה או לא. כי ההצבעה בעד התקציב היא הצבעה בעד מכלול התפיסות, התוכניות והמעשים של הממשלה.

מי שמצביע נגד התקציב נמצא באופוזיציה. ואילו אצלנו נוצר מצב שונה. יש סוג שלישי של סיעות המצביעות בעד התקציב, אך משוייכות הן מסווגות רשמית כסיעות האופוזיציה. סיעת אגודת ישראל, סיעת פועלי אגודת ישראל, גם סיעת המרכז החופשי — אינני יודע אם הן יכולות להיחשב כאופוזיציה לאור הצבעתן — לא זו היום, כי אם ההצבעה על התקציב כולו. הן מצביעות בעד התקציב הממשלה, ולא חשוב מה הסיבה בפייהן. יכול מישור לומר: יש מצב ביטחוני...

שמואל תמיר: מתי הצבענו בעד? **אורי אבנרי:** אתם נמנעתם מההצבעה על כל תקציב 1970/71. היו סיעות "אופוזיציות" כביכול שהצביעו בעד התקציב, והיו סיעות "אופוזיציוניות" כביכול שנמנעו. מותר לכל סיעה להצביע בהתאם להבנתה ולמצפונה. אבל זה מסוג אותה בחלוקה בין קואליציה ואופוזיציה.

למה זה חשוב? — זה חשוב לגבי הסדרים הנהוגים בבית הזה, הקשורים במעמד הקואליציה והאופוזיציה. כבר הזכיר חבריילסעיה, שלום כהן, את סדרהידיון הנהוג בבית

אין הבדל בין המדיניות ובין הכלכלה. באמצעות המיסים מגיעה המלחמה לתוך כל בית בישראל. מי שמקבל את המדיניות הממשלתית, חייב לקבל גם את תקציבה ומיסייה. ולהיפך: מי שמצביע בעד התקציב, מקבל למעשה את מדיניות הממשלה. השבוע עמדנו שמונה פעמים ליד דוכן הנואמים — ומתוך זה ארבע פעמים כדי לשלול חוקים כלכליים, המהווים חלק מתקציב הממשלה. תוך כדי כך עמדנו על כך שנתרנו, למעשה, כאופוזיציה הלא-קומוניסטית היחידה בכנסת: **אורי אבנרי:** ברצוני לומר משהו מהותי על הרכב הכנסת, לאור ההצבעות על התקציב. בכל פרלמנט דמוקרטי בעולם יש שלטון — לפעמים קואליציוני, לפעמים של מפלגה אחת — ויש אופוזיציה. **כאן, בבית זה, נוצר סוג שלישי, סיעות שהן לא באופוזיציה ולא בקואליציה.**

נאומים כלכליים הם, "משעממים", מכינים אותם בעמל רב, אחרי עבודת-צוות שעליה מנצח אמנון זכרונ, נושאים אותם בפני אולם ריק, איש אינו טורח לדווח עליהם. כך גם קרה לארבעה הנאומים הכלכליים של סיעתנו השבוע — שניים של אורי אבנרי, שניים של שלום כהן.

מלחמה בלי סוף!

אורי אבנרי: הדיון הזה אופייני למצבה של הכנסת בימים אלה. מדברים על מילחה ביטחון; אין מדברים על הביטחון. מדברים איך לממן מצב, מבלי שיהיה דיון בכנסת איך נוצר המצב, האם אפשר לשנות את המצב.

את המצב עצמו מקבלים כמעט כל הנואמים בדבר מוכן מאליו, כאילו "מן אלה", גזירה מן השמים. ונשאר לנו רק לדבר איך להמציא את הכסף כדי להתקיים במצב הזה.

מסביבנו מתרגשים מאורעות גורליים, גורליים לקיום המדינה. עליהם אין דיון בכנסת. אנחנו מתבשרים בשורות מדיניות ביוזמה על יחסי ישראל-אמריקה. האם האמריקאים מתכוונים להטיל אמברגו על ישראל? האם ישראל תעמוד בפני אמברגו עולמי? האם הענף הבינלאומי האחרון שעליו אנחנו יושבים מתחיל להתבקע, כפי שהזהרנו מעל דוכן זה לפני שנה ולפני שנתיים? אזהרותינו נתקבלו בצחוק, כשם שנתקבלו אזהרותינו כאשר ניבאנו שצרפת תיהפך מדידה לאוייב.

מהי המחשבה הכלכלית הנובעת ממצב זה? אומרים לנו: אנחנו נמצאים במצב של מלחמה, לכן יש להשקת את הוצאותינו עם הוצאות של מדינות אחרות במצב של מלחמה. עשו השואה בין אחרו הרוצח הלאומי שלנו שאנחנו מוציאים על המלחמה, לבין האחרו שהורציאה בריטניה בשיא מלחמת העולם השנייה. זוהי השואה שאינה יכולה להתקבל. מלחמה גרילה מתחילה ביום מסויים, ומסתיימת ביום מסויים. בריטניה נכנסה למלחמת העולם השנייה ביום מסויים. ידעו, שמלחמה זו יכולה להימשך ארבע, חמש, שש שנים; אבל ידעו שיום אחד תסתיים.

האם אנחנו נמצאים במצב כזה? **יגאל הורוביץ:** האם יש הצעה לסיים את המלחמה? **אורי אבנרי:** לנו יש. אתם טירבתם לזון בה. הגישה הזאת לגבי השלום, האמונה שלא יכול להיות שלום, הרי זו הסכנה שבסכנות. מכל הסכנות המאיימות על המדינה המסכנה הזאת — זו הסכנה הגורא ביותר.

אין תוכנית לשלום

אין אנחנו נמצאים במלחמה נורמלית. אנחנו נמצאים במלחמה שאנחנו לא יודעים מתי התחילה — אולי לפני 50 שנה; אולי לפני 80 שנה — ואיננו יודעים מתי תסתיים.

אף אחד מנציגי המדיניות הרשמית אינו מעמיד אפילו פנים כאילו יש לה סיום באיזה עתיד הנראה לעין, לא בעוד שלוש שנים, לא בעוד חמש שנים, גם לא בעוד עשר שנים.

בא נציג הממשלה, השר עזר וייצמן, ומנבא שלום בשנת 2000. שנת 2000 — בעוד 30 שנה! ומוסיף השר וייצמן, שאלה מחבריו בממשלה שלא אומרים זאת בגלוי כמותה, הם צבועים. נדמה לי שזה הפסוק היחיד מדברי השר וייצמן שאני מסכים לו.

הגב' גולדה מאיר, ראש הממשלה, יש לה ניסוח אחר. היא אינה נוקבת בתאריכים קרובים. כמו שנת 2000. היא אומרת: "יבוא יום והעריבים יתפכחו". אני לא הכי קשיש בבית הזה. יש בבית הרבה יותר קשישים ממני. אני שמעתי את הדיבור הזה לפני שלוש שנה. מה שלוש שנים שנה אני זוכר: "יבוא יום והעריבים יתפכחו". ואני בטוח שיושבים בבית אנשים הזוכרים מזה ארבעים שנה וחמישים שנה את הפסוק: "יבוא יום והעריבים יתפכחו". למה יתפכחו? מאללה, מהשמיים. מבלי שזה תלוי במעשינו. אבל מאז גרפנו אנחנו לתוך מלחמת-נצח; גרפנו כל ערביי פלסטין, גרפנו ערביי כל הארץ. צות השכנות; נגרף כל העולם הערבי, נגרף כל העולם היהודי למלחמה הזאת. ומלחמה זו לא זו בלבד שאינה מסתיימת; היא מתרחבת משנה לשנה.

במצב כזה — אני אומר עכשיו רק מה שהממשלה חושבת — אין השלום נראה בעתיד. המלחמה תימשך זמן רב; הרבה מאוד זמן.

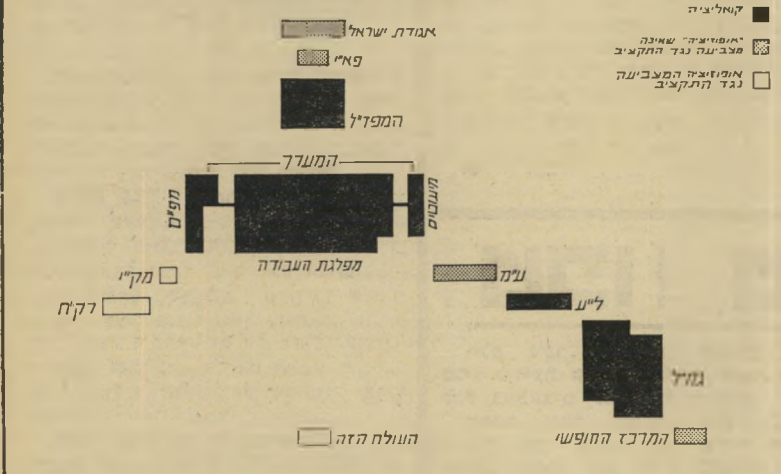
כלכלה של הונאה עצמית!

מהי המחשבה הכלכלית הנובעת מזה? וכאן אני מגיע לעניין עצמו. באים אלינו עם שפע של מיסים חדשים; חלקם גלויים, חלקם מוסווים, כמו המס המוסחה שאנו מדברים עליו עכשיו. חלקן של הוצאות הביטחון בהכנסה הלאומית הולך וגדל משנה לשנה. והוא מוכרח לגדול בשנים הקרובות. אילו מסקנות אתם מסיקים מכך?

השנה תממנו זאת בדרכים אלה. ומה בעוד שנה? מה בעוד שנתיים? איזו מחשבה כלכלית שמענו בכנסת מעבר להודשים הקרובים, מעבר לבתימת התורים?

אילו היינו נמצאים במלחמה גרילה, מלחמה שתסתיים בעוד שנה, בעוד שנתיים או שלוש שנים — אז מלחמה כזה יש לו משמעות. כי אז אנו אומרים: אנחנו נמצאים במצב-חרום. היום צריכים להקריב את הכל למען המלחמה. מחר יבוא השלום, המשק יתאושש, מפירות השלום נשלם את הוצאות המלחמה. זהו הרעיון של מלחמה. זה סביר. אבל הרי הממשלה אומרת שלא יהיה שלום לפני שנת 2000 — אם כן, ממה נחזיר את המילואה? זוהי הונאה עצמית, זוהי הונאה ציבורית!

הכנסת השביעית

הזה, שהוא הגיוני מאוד, שכל דיון על הצעת-חוק ממשלתית נפתח על-ידי נציג הממשלה, ומייד אחריה בא נציג האופוזיציה שתפקידו — לא זכורו, אלא תפקידו — הוא למתוח ביקורת על קו הממשלה. זהו תפקידו — לשם כך קיימת אופוזיציה בבית זה. כבררטייה יש "המנהיג של האופוזיציה המלכותית", המקבל משכורת בעד התפקיד הזה, מפני שקיום אופוזיציה בפרלמנט הוא חיוני לקיום המישור הפרלמנטרי הדמוקרטי.

לפרלמנט ולציבור כולו צריכה להיות האפשרות לבחור בכל עניין בין שתי תפיסות מנוגדות.

אצלנו התערער הדבר לגמרי. האופוזיציה האמיתית ששרדה בכנסת משמיעה את דבריה בזנב של כל החיכות. פותח את הוויכוח נציג אגודת ישראל, כנציג "סיעת האופוזיציה" הגדולה ביותר. איזו אופוזיציה? סיעת אגודת ישראל מצביעה כימעט בעד כל הצעות הממשלה, יש לה הסתייגות רק בענייני דת. כל הכבוד. לסייעת המרכז החופשי יש הסתייגות בענייני סיפוח והתנחלות, מדיניות הממשלה, שגם היא בעד סיפוח והתנחלות, אינה די תקיפה ועיקבית בעיניה.

בחדאי, כל סיעה חופשית לגמרי לקבוע את עמדתה, לפי הבנתה. אבל אני שולל את הנהל שלפני סיעה, שהיא במיקרה אינה בקואליציה, אבל שבחדאי אינה באופוזיציה, פותחת את הדיון, כך שקולה של האופוזיציה האמיתית נשמע רק בסוף החיכות.

מרבית הוויכוח מתנהל משוייבך ללא דיעה נגדית, וממילא אין זה עוד ויכוח של כובש.

במצב זה, אין פלא שהנוכחות בכנסת בכל הוויכוחים האלה ירדה שוב כימעט לקודת-האפס. רוב רובם של חברי-הכנסת, ובכללם אותם שזה עתה באו ולא הספיקו עוד לחמם את הכסאות, פשוט אינם באים למליאה, בשעה שנדונים חוקים שיוציאו מכיסי האזרחים מאות מיליוני לירות — עשרות לירות מכיס כל משפחה בחודש. פתחנו את תחד מנאומי התקציב כך:

אורי אבנרי: כבוד היושב-ראש, כבוד סגן-השר, כבוד שבעה שאר חברי-הכנסת הנוכחים...

יצחק ה. קלינגהופר: מדוע אינך נוקב בשמותיהם? **אורי אבנרי:** בהחלט: חברי-הכנסת כרמל, חברי-הכנסת הרינג, חברי-הכנסת באדר, חברי-הכנסת קלינגהופר, חברי-הכנסת פרידמן, חברי-הכנסת טובי, חברי-הכנסת קורפו. מובן שאנחנו נצביע נגד חוק תקציב-הביניים. מי שמצביע נגד התקציב כולו, בודאי אינו יכול להצביע בעד חלק ממנו. דבר שהוא כולו טרף, אינו הופך לכשר מפני שהוא מוגש במנות קטנות...

זה היה בעת שדיברתי על "חוק תקציב הביניים", הקובע את מימון השבועיים הראשונים של שנת-התקציב הקרובה.

שעתיים לפני כן, בשעה 7.45 בערב, נדון תקציב-נוסף, בסכום העולה על 300 מיליון לירות. באותה שעה דבר שמואל תמיר, ומלבד היושב-ראש (סנהדראי), סגן-השר (דינשטיין) ושני חברי סיעתנו נכחו באולם שמונה ח"כים נכבדים: שלושה מ-60 אנשי המערך (כרמל, רוזן וששון), שניים מ-26 חברי גח"ל (גולדשטיין, ניסים), אחד מבין 12 אנשי המפד"ל (פרידמן), אחד מאגנ"י (לורנץ) וד"ר סנה, שהמנין לתורו לדבר. נעדרו כליל סיעות "לע", ע"מ, פא"י, רק"ח. גם זה מוכיח משהו על טיב האופוזיציה.